



## RAHANDUSMINISTEERIUM

Mart Parind  
Advokaadibüroo NOVE OÜ  
mart.parind@nove.ee

Teie 22.07.2025  
Meie 06.08.2025 nr 12.2-1/3408-2

### Vastus märgukirjale

Austatud vandeadvokaat Parind

Rahandusministeeriumile esitatud märgukirjas juhtisite tähelepanu Keila Linnavalitsuse, registrikood 75014422, (edaspidi: hankija) poolt väljaspool riigihangete registrit (edaspidi: register) e-kirja teel pakkumuse esitamise ettepanekuna vormistatult korraldatud riigihankele „Avalike istutusalade hooldus 2025“ (edaspidi: väikehanke). Märgukirja esitamine oli ajendatud Teie kliendiks oleva haljastusteenuse osutamisega tegeleva ettevõtja isiklikule kogemusele tuginevast kahtlusest, et lihthankemenetluse korraldamata jätmisega rikkus hankija riigihangete seadust (edaspidi: RHS). Samuti avaldasite rahulolematust selle üle, et hankija, rikkudes asjaomaseid õigusakte, ei ole vastanud Teie kahele väikehanke kehtetuks tunnistamise ettepanekut sisaldanud märgukirjale, mis olid esitatud mitu kuud tagasi, täpsemalt 20.02.2025 ja 04.03.2025. Eeltoodut arvestades palusite Rahandusministeeriumil kaaluda võimalust alustada hankija suhtes RHS § 205 lg 1 p 2 alusel valikupõhist järelevalvemenetlust, hindamaks järelevalvemenetluses, kas hankija tegevus on olnud kooskõlas RHS-ga ja muude asjasse puutuvate õigusaktidega.

Olles tutvunud Teie pöördumisele lisatud materjalidega, samuti märgukirjas viidatud ja hankija dokumendiregistris avaldatud väikehanke korraldamist puudutavate dokumentidega, oleme välja selgitanud, et hankija 17.02.2025 e-kirjas sisaldunud pakkumuse esitamise ettepanekuga alanud riigihanke menetlus „Avalike istutusalade hooldus 2025“ on tänaseks lõppenud. Dokumendiregistrist nähtuvalt sõlmisid 18.03.2025 hankija ja kolmas isik väikehanke mõlema osa (I-II) tulemusel töövõtulepingu, mille käibemaksuta kogumaksumuseks on 27 100,00 eurot, sh osa I „hooldustööd“ maksumus 23 800,00 eurot ja osa II „istutustööd“ maksumus 3 300,00 eurot.

Seega jääb sõlmitud hankelepingu maksumus alla avaliku sektori hankija poolt (tava)teenuste (nt CPV kood 77310000-6 „Haljasalade istutus- ja hooldusteenused“) tellimisele ette nähtud lihthanke piirmäära, milleks on käibemaksuta 30 000,00 eurot (vt RHS § 14 lg 1 p 1). Kuigi sõlmitud hankelepingu maksumus ja hankelepingu eeldatav maksumus ei pruugi kattuda, mõõname, et olukorras, kus sõlmitud hankelepingu maksumus jääb alla seaduses ette nähtud piirmäära, ei ole Rahandusministeeriumil üldjuhul tekkinud kahtlust hankelepingu eeldatava maksumuse valesti määramise ja sellega kaasvalt vale riigihanke menetluse liigi kasutamise suhtes.

Väikehangete läbiviimisele RHS ja selle rakendusaktid täpsemaid menetlusnõudeid ei sätesta. Avaliku sektori hankija, kelle ühes eelarveaastas planeeritavate asjade ja teenuste riigihangete eeldatav kogumaksumus ületab 80 000 eurot või ehitustööde riigihangete eeldatav kogumaksumus ületab 500 000 eurot, peab kehtestama organisatsioonisisese hankekorra ning nägema selles muu hulgas ette alla lihthanke piirmäära jäävate asjade ostmise ning teenuste ja ehitustööde tellimise korra (RHS § 9 lg 1 ja lg 4 p 3).

RHS § 180 p 6 ja § 203 lg 1 alusel teeb Rahandusministeerium riiklikku ja haldusjärelevalvet (edaspidi: järelevalve) RHS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle. Seega saab Rahandusministeeriumi järelevalvemenetluses kontrollida üksnes RHS-st ning selle alusel ja selle täitmiseks kehtestatud õiguse üldaktidest (*intra legem* määrustest) tulenevate nõuete järgimist. Rahandusministeerium ei saa teha riigihangetealast järelevalvet teiste seaduste järgimise üle ega ka hankija hankekorras kui asustusesiseses internses õigusaktis ettenähtu üle (vt täpsemalt 450 SE I, seletuskiri, lk 134).

RHS § 205 lg 1 kohaselt on Rahandusministeeriumil võimalik viia nii haldus- kui ka riiklik järelevalve läbi, kas (p 1) *ex ante* ja *ad hoc* juhtumipõhiselt (eelduseks põhjendatud rikkumiskahtlus ja § 206 lg-s 1 nimetatud järelevalvemenetlust välistavate imperatiivsete asjaolude puudumine) või (p 2) *ex post* sh ka pärast hankelepingu sõlmimist valimipõhise kontrollina, so inspektsioonilise järelevalve vormis (§ 206 lg-tes 1-2 nimetatud järelevalvemenetlust välistavad imperatiivsed ja diskretsioonilised asjaolud ei takista valimipõhist järelevalvemenetlust).

RHS § 206 lg 1 p 4 sätestab, et järelevalvemenetlust ei alustata või alustatud järelevalvemenetlus lõpetatakse, kui riigihanke menetlus on lõppenud. Riigihanke menetluseks on ka alla lihthanke piirmäära hanke- või raamlepingu sõlmimisele suunatud hankija toimingute ja otsuste jada (vt 491 SE I, seletuskiri, lk 4). RHS § 73 lg 1 p 1 kohaselt lõpeb hankemenetlus hankelepingu sõlmimisega. See on laiendatav *mutatis mutandis* ka riigihanke menetlustele, mille eeldatav maksumus jääb alla lihthanke piirmäära.

Nendime, et väikehanke RHS-le vastavuse kontrollimiseks RHS § 205 lg 1 p 2 alusel valimipõhise järelevalvemenetluse läbiviimine ei ole hankelepingu sõlmimise faktist tulenevalt imperatiivselt välistatud (RHS § 206 lg 4). Ent ainuüksi see ei tähenda, et Rahandusministeerium kaaluks igal üksikjuhtumil või veel vähem oleks kohustatud kaaluma iga hankija suhtes valimipõhise järelevalvemenetluse läbiviimist.

Valimipõhine järelevalve, sh pisteline tööplaaniväline kontroll või vastavalt järelevalve tööplaanile *ex post* retrospektiivse plaanilise järelkontrollina läbiviidav järelevalvemenetlus, mis hõlmab reeglina mitut või kõiki hankija riigihankeid kontrollitaval ajaperioodil. Valimipõhine järelevalve võib toimuda ka temaatilise kontrollina, nt nii, et kontrollitakse vaadeldaval perioodil ainult hankija väljakuulutamiseta läbivõetavate hankemenetluste või hankelepington muutumisi. Valimipõhise järelevalve fookus on juhtumipõhise järelevalvemenetlusega võrreldes oluliselt laiem kui üks riigihanget – valimipõhise järelevalvemenetluse läbiviimine on võimalik ja tavaliselt toimubki väljaspool konkreetset riigihanget (vt 450 SE I, seletuskiri, lk 144). Kuna järelevalveasutuse eelarvelised ja isikulised ressursid on piiratud, siis on paratamatu, et järelevalveametnikud ei jõua järelevalvet teostades kõikjale. Seetõttu ei ole lauskontroll, mis tagaks, et haldusorgan oleks igast reaalses elus esinevast õigusrikkumisest teadlik ning suudaks kõigile adekvaatselt reageerida, praktikas saavutatav. Sellest tulenevalt tuleks nõ inspektsioonilist järelevalvet toimetada asjaomasele metoodikale tuginedes (vt Haldusmenetluse käsiraamat. Tartu, 2004, lk 142). Ohuproгноos peab põhinema faktidel või korrakaitseorgani teaduslikel või tehnilistel teadmistel või Euroopa Liidu õigusaktist tuleneval järelevalvekohustusel ning lähtuma võrdse kohtlemise põhimõttest. Riigihangete korraldamise üle teostatavas valimipõhises järelevalves on plaanilise järelkontrolli valimi koostamisel olnud aluseks riigihangete registris kajastatud andmete põhjal läbiviidud riskianalüüsi alusel koostatud riskimaatriks. Samuti oleme tööplaanide koostamisel arvestanud juhtumipõhistes järelevalvemenetlustes, sh järelevalveteadetest ja teistest allikatest, teatavaks saanud asjaolusid.

Pelgalt märgukirjas esile toodud asjaoludest, nende kõrvutamisel pöördumisele lisatud materjalidega ning pöördumises viidatud ja hankija dokumendiregistris avaldatud dokumentidega, esmajoones sõlmitud hankelepington, ei nähtu, et kõnealuse väikehanke eeldatav maksumus eraldivõetuna oleks küündinud lihthanke piirmäärani.

Sellel põhjal täname Teid esitatud pöördumise eest ja võimalikele probleemidele hankepraktikas tähelepanu juhtimise eest. Ühtlasi teavitame Teid sellest, et Rahandusministeerium kavatseb koguda täiendavaid andmeid ja vajadusel küsida hankijalt selgitusi (RHS § 205 lg 2 ls 2), hindamaks, kas avaliku huvi kaitseks võib esineda vajadus pöörata hankija tegevusele põhjalikumalt tähelepanu, muu hulgas kaalume vajadusel võimalust pöörduda hankija poole RHS §-s 210 ette nähtud vormis, so preventiivse soovituskirjaga RHS-i paremaks järgimiseks ja rikkumiste ärahoidmiseks tulevikus.

Puutuvalt hankijale adresseeritud märgukirjadele vastamata jätmist, märgime, et märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduses märgukirja adressaadile pandud kohustuste täitmise üle järelevalve tegemine Rahandusministeeriumi pädevusse ei kuulu. Selles küsimuses on Teil võimalik pöörduda kas asjaomase kaebusega halduskohtusse või õiguskantsleri poole, kes saab nn ombudsmani menetluses kontrollida, kas ametiasutused järgivad oma töös seadusi ja hea halduse tava, sh vastavad isikute pöördumistele tähtaegselt ja sisuliselt.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tarmo Porgand  
riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakonna juhataja

Mihhail Antonov 5885 1448  
Mihhail.Antonov@fin.ee